

درسنامه درس دوم

هدف از خلقت انسان = عبودیت و بندگی خدا نتیجه عبودیت = رشد و کمال نتیجه رشد و کمال = رستگاری

اولین گام برای حرکت در مسیر عبودیت خودشناسی (شناخت خود) است. خودشناسی یعنی شناخت سرمایه‌ها و توانایی‌ها و استعدادها
 به همین دلیل سودمندترین دانش‌ها شمرده شده است. ← شناخت موانع حرکت انسان در مسیر بندگی

- عواملی که نشان می‌دهد خداوند برای انسان در نظام هستی جایگاه ویژه‌ای قائل شده است
- ۱. گرامی داشتن انسان با دادن نعمت‌های مادی و معنوی به او؛
 - ۲. کرامت بخشیدن به او با برتری دادن او بر بسیاری از مخلوقات؛
 - ۳. آفریدن آنچه در آسمان‌ها و زمین است برای انسان و قرار دادن توانایی بهره‌مندی از آن‌ها؛
- علت قرار دادن سرمایه‌ها در انسان توسط خداوند ← حرکت در مسیر رشد و کمال و دست یافتن به هدف خلقت

عامل بسیار مهم برای حرکت به سوی هدف دو گام است: ۱. شناخت انسان و سرمایه‌هایش (خودشناسی)؛ ۲. بهره‌گیری از سرمایه‌ها؛

چند نکته در مورد سرمایه‌ها و ارتباط آن با هدف:

۱. هدف و مسیر هرکس باید با توانایی‌ها و سرمایه‌هایش هماهنگی داشته باشد. (سرمایه اندک، کار کوچک و سرمایه زیاد، کار و هدف بزرگ می‌خواهد)
۲. انسان سرمایه‌های عظیمی دارد که حیوانات و گیاهان، آن‌ها را ندارند. نتیجه: هدف انسان باید با آن‌ها متفاوت باشد. (هدف ما به وسعت سرمایه‌های ما)

سرمایه‌های رشد (ودیعه‌های الهی)

<p>۵. هدایت پیامبران و امامان (ع) و ویژگی: همراه با کتاب راهنما فرستاده شدند. هدف: نشان دادن راه سعادت کمک و امداد رسانی در پیمودن راه حق</p>	<p>۲. قدرت اختیار و انتخاب</p> <p>➤ آیه مرتبط: ﴿إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَّ إِمَّا كَفُورًا﴾</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ خداوند ما را صاحب اراده و اختیار آفرید و مسئول سرنوشت خویش قرار داد. ✓ راه رستگاری و شقاوت را به ما نشان داد (هدیانه السبیل) ✓ تا خود راه رستگاری را برگزینیم (إمّا شاکراً) و از شقاوت دوری کنیم. 	<p>۱. قدرت تفکر و تعقل</p> <p>✓ هدف خداوند از عنایت این نیرو:</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱. اندیشیدن؛ ۲. دریافتن حقایق و دوری از جهل و نادانی؛ ۳. تشخیص درست از غلط، خوب از بد، حق از باطل؛ <p>خواست عقل: منع از خوشی‌های زودگذر با دور اندیشی</p>
<p>موانع هدف</p>	<p>۴. نفس لوامه (سرزنشگر) (وجدان) (عامل درونی)</p> <p>➤ آیه مرتبط: ﴿وَلَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ﴾</p> <p>نتیجه گرایش به خوبی‌ها: (قرآن به آن سوگند خورده) هنگام گناه، خود را سرزنش و درصدد جبران برمی‌آییم.</p> <p>خواست وجدان: بازدارنده از راحت‌طلبی با محکمه‌هایش</p>	<p>۳. گرایش به خوبی‌ها و زیبایی‌ها</p> <p>➤ آیه مرتبط: ﴿وَوَيْلٌ لِلنَّاسِ إِذَا سَأَلُوا عَنْ آيَاتِنَا أَنْ يَقُولُوا إِنَّا هِيَ غَيْرُ آيَاتِنَا وَآيَاتِنَا كَذِبٌ﴾</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ خداوند شناخت خیر و نیکی و گرایش به آن و شناخت بدی و بی‌زاری از آن را در ما قرار داد. هدف: تا به نیکی روی آوریم و از گناه و زشتی دوری کنیم؛ ✓ دوست داشتن فضایل و دوری از رذایل، نتیجه وجود همین گرایش‌ها است

۱. نفس اماره (عامل درونی) (اماره یعنی: فرمان دهنده به بدی‌ها) (نقطه مقابل عقل و وجدان)

➤ حدیث مرتبط: حضرت علی (ع): «دشمن‌ترین دشمن تو، همان نفسی است که در درون توست»

کار آن: دعوت به گناه برای رسیدن به لذات زودگذر دنیایی و بازداشتن از پیروی عقل و وجدان و ویژگی آن: میل سرکش درونی که طغیان کرده و به گناه فرامی‌خواند.

۲. شیطان (عامل بیرونی) (نقطه مقابل پیامبران و امامان)

* پندار او: خود را برتر از آدمیان دانسته * سوگند او: فریب فرزندان آدم * هدف او: بازداشتن از بهشت * کار او: وسوسه و فریب. تنها راه نفوذ او: خود انسان * راه‌های فریب دادن: ۱. غافل کردن از یاد خدا؛ ۲. زیبا نشان دادن گناه (نه دنیا)؛ ۳. سرگرمی به آرزوهای سراب‌گونه دنیایی؛ ۴. ایجاد کینه و دشمنی میان مردم؛ * سخن شیطان در قیامت به اهل جهنم: از وعده حق خدا می‌گوید و وعده خودش و خلف وعده‌اش. همچنین عدم تسلط بر انسان و اینکه خود انسان بود که (در این زمان فرصتی برای توبه نمانده است) دعوت شیطان را بپذیرفت و در آن روز باید انسان خودش را سرزنش کند و شیطان کمکی نمی‌تواند کند.

* راز رانده شدن شیطان: اطاعت نکردن فرمان خداوند برای سجده بر انسان

پیامبر (ص) خطاب به انسان‌های بی‌وفا که حلقه بندگی شیطان را بر گردن نهادند: «خدا: من به خاطر تو شیطان را طرد کردم اما تو او را دوست گرفتی و اطاعتش کردی»

راه شکست شیطان طبق فرمایش امام زمان (ع): «هیچ چیز مانند نماز، بینی شیطان را به خاک نمی‌مالد»

ترجمه و نکات آیات درس دوم

۱- (انسان/۳): ﴿إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا﴾

ترجمه: ما راه را به او نشان دادیم یا سپاسگزار است یا ناسپاس.

پیام و نکات :

۱. آیه به قدرت اختیار و انتخاب در انسان اشاره دارد که با آن می‌تواند راه سعادت یا شقاوت را که خدا نشان داده است، خود برگزیند.

۲- (شمس/۷-۸): ﴿وَنَفْسٍ وَ مَا سَوَّاهَا * فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَ تَقْوَاهَا﴾

ترجمه: سوگند به نفس و آنکه سامانش بخشید * آنگاه بدکاری و تقوایش را به او الهام کرد.

پیام و نکات :

۱. آیه به گرایش به خوبی‌ها و زیبایی‌ها در انسان اشاره دارد. (فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَ تَقْوَاهَا)؛

۲. منظور از «نفس» در آیه نفس لوامه است که در هنگام آلوده شدن به گناه، به پا می‌خیزد و انسان را سرزنش می‌کند.

۳- (قیامت/۲): ﴿وَ لَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ﴾

ترجمه: و سوگند به نفس ملامت کننده

پیام و نکات :

۱. طبق آیه، نفس لوامه (سرزنشگر) دارای ارزش والایی است لذا خداوند به آن قسم خورده است؛

* * *

مای دارس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir